

ВІДГУК
на дисертаційну роботу Максимовича Ігоря Андрійовича «**Кардіо-пульмональна патологія у коней: етіологія, патогенез, діагностика та лікування»**

Актуальність теми. Впродовж тисячоліть коні займали особливе місце у житті людини, однак, у зв'язку з механізацією сільського господарства, конярство набуло іншого значення і шляхів розвитку. За своїм значенням конярство завжди займало особливе місце серед інших галузей тваринництва. Сьогодні ми використовуємо коней у різних сферах господарської діяльності, зокрема перевезеннях в гірських та умовах бездоріжжя, обробітку земельних ділянок, туризмі, рекреації, спорти.

Водночас, здоров'я і працездатність коней залежить від дотримання технологічних умов утримання та кваліфікованого ветеринарного обслуговування галузі.

Однією із проблем у конярстві є збільшення захворюваності серед тварин, найбільший відсоток яких припадає на незаразну патологію. Стосується це захворювань серцево-судинної системи (ССС), які у коней займають третє місце після хвороб шлунка та кишечнику із синдромом кольок і хронічних обструктивних захворювань легень. Хвороби серця знижують працездатність коней, негативно впливають на спортивні результати, є причиною вибраування або загибелі.

Серцева патологія у коней зустрічається часто, і здебільшого клінічно не проявляється. Більшість хвороб серця тривалий час толеруються кіньми оскільки ССС володіє значними адаптивними та компенсаторними можливостями, що створює труднощі при постановці діагнозу. Оцінка стану ССС під час спокою дає обмежену інформацію, тому з метою ранньої діагностики патології серця дослідження проводять після навантаження, коли латентний перебіг захворювань проявляється клінічно.

Складність діагностики кардіоміопатій у коней пояснюється відсутністю патогномонічних симптомів та тривалим і латентним їх перебігом. Також,

недостатньо досліджено функціональний стан міокарда та роль серцевих біомаркерів за кардіоміопатій, що утрудняє розробку інформативних критеріїв діагностики. До цього часу не з'ясовано ефективність патогенетичної терапії у спортивних коней за кардіоміопатій різного генезу, оскільки такі дослідження в Україні майже не проводились.

Маловивченим є зв'язок між респіраторною недостатністю у хворих на хронічні обструктивні захворювання легень і дисфункцією міокарда. Залишаються не розкритими питання патогенезу, факторів взаємного обтяження у коней із сукупною кардіо-респіраторною патологією. Низька ефективність лікувальних заходів викликає зацікавленість фахівців ветеринарної медицини у пошуку нових доступних засобів фармакокорекції за коморбідних захворювань, а також призначенням препаратів

У зв'язку з цим робота Максимовича І.А., яка присвячена вивченю причин, патогенезу, методів діагностики кардіоміопатій, бронхіальної астми та бронхіальної астми у складненої кардіоміопатією (кардіо-пульмональний синдром) у коней є актуальною темою ветеринарної медицини, що дозволить вдосконалити способи комплексної терапії та профілактики.

Ступінь обґрунтованості наукових положень та висновків сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані в дисертаційній роботі Максимовича І.А. теоретично обґрунтовані. Матеріал і методи досліджень, які використані дисертантом для вирішення поставлених питань, відповідають меті роботі і дають можливість одержати аргументовані та об'єктивні висновки.

Достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації підтверджується логічністю і великим обсягом проведених досліджень, використанням у процесі роботи сучасних підходів та методів.

Достовірність результатів наукових досліджень та висновків, що наведені у дисертації, підтверджуються всією сукупністю проведених автором досліджень.

Повнота відображення матеріалів дисертації в опублікованих автором працях.

Основні результати дисертаційної роботи опубліковані автором у 56 наукових працях, в яких результати досліджень і їх основні положення викладено достатньо.

Апробація результатів досліджень. Матеріали дисертаційної роботи доповідалися та обговорювалися на наукових конференціях різного наукового рівня.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність в цілому, висновок щодо оформлення тексту. Дисертаційна робота Максимовича І.А. написана державною мовою і оформлена згідно з вимогами пункту 10 "Порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника" (постанова Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 року, № 567). Основний зміст роботи викладено на 302 сторінках комп'ютерного тексту і містить вступ, огляд літератури, матеріали і методи виконання роботи, результати досліджень, їх аналіз та обговорення, висновки, практичні рекомендації. Робота ілюстрована 35 рисунками та 73 таблицями. Список використаних літературних джерел включає 532 найменувань, у т.ч. 391 – латиницею.

Аналіз змісту дисертації, її методичного рівня, завершеності, зауваження з оформлення. Дисертаційна робота оформлена згідно існуючих вимог та містить усі розділи і підрозділи, які передбачені ними.

У вступній частині роботи висвітлені її актуальність, зв'язок з науковими програмами, планами і темами, розкриті мета та завдання проведеного дослідження, його об'єкт і предмет, описані методи дослідження, наукова новизна одержаних результатів, їх практичне значення, викладені матеріали про особистий внесок здобувача при виконанні роботи, апробацію результатів досліджень та їх публікацію.

Перший розділ - "Огляд літератури", включає 4 розділи.

З огляду літератури видно, що питання поширення, структури та етіології хвороб серця, взаємозв'язку серцевої патології з хронічними обструктивними захворюваннями легень є актуальними не лише для світової спільноти, але й для нашої держави.

Можна відмітити, що огляд літератури написаний в логічній послідовності, читається легко, представлений матеріал має безпосереднє відношення до вивчення проблеми і теми дисертаційної роботи. Усі підрозділи цієї частини роботи написані кваліфіковано і грамотно. Враховуючи викладене вище, автор спрямовує свої дослідження на визначення напрямків поширення, діагностики та заходів боротьби з токсоплазмозом тварин.

Закінчується перший розділ дисертації заключенням, на основі якого сформульована мета дисертаційної роботи, ще раз показана її актуальність.

У розділі роботи “Огляд літератури” трапляються і окремі недоречності граматичні помилки, відсутні посилання на деяких авторів.

Другий розділ - "Матеріали і методи"

У другому розділі дисертаційної роботи охарактеризовані вибір напрямків досліджень, матеріали і методи досліджень. Дослідження за темою роботи проведені на достатній кількості матеріалу. Використані методи досліджень відповідають меті та завданню роботи.

Третій розділ - «Результати власних досліджень», включає 5 розділів, у яких отримані результати проведених клінічних та експериментальних досліджень дисертантом взаємопов'язані між собою і представлені як цілісна наукова робота.

Викладені в них результати досліджень є новими.

Обговорення отриманих результатів досліджень здійснено дисертантом на достатньо високому науково-теоретичному рівні. Одержані експериментальні дані детально інтерпретовані і мають відповідну наукову аргументацію, що свідчить про високий науковий рівень, зрілість та ерудицію автора.

Висновки і пропозиції виробництву науково обґрунтовані, вони випливають із результатів проведених досліджень.

Відповідність дисертації встановленим вимогам. Зміст проведених здобувачем наукових досліджень відповідає паспорту спеціальності 16.00.11. Робота виконана на належному рівні і відповідає пункту 10 "Порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника" (постанова Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 року, № 567).

Відповідність змісту автореферату основним положенням дисертації.

Детальне рецензування роботи дає можливість стверджувати, що зміст автореферату ідентичний дисертації і у достатньому обсязі відображає основні положення дисертаційної роботи. Наукові положення, висновки і пропозиції дисертації та автореферату ідентичні.

Зауваження щодо змісту та оформлення дисертації. Детальний аналіз дисертаційної роботи Максимовича І.А., свідчить, що вона виконана на належному науковому і методичному рівні, з представленням великої кількості експериментальних даних, які автор логічно і об'єктивно пояснює.

Але в тексті зустрічаються невдалі вислови, посилання на літературу в різних розділах, забагато скорочень іноземного походження, що мають українські аналоги, що зустрічаються в тексті і є наступні питання та зауваження:

1. На с. 72 у третьому абзаці відсутній опис дослідження чого проходило без клінічних симптомів рецидивуючої обструкції дихальних шляхів у 50 % коней.
2. У розділі 2 «Матеріали, методи і схема дослідження» не вказано методи визначення формених елементів крові.
3. В схемі напрямів досліджень не вказані ферменти активність яких було визначено, та види мікроелементів обмін яких було вивчено.
4. Від яких захворювань була проведена диференційна діагностика бронхіальної астми?

5. На с. 93 не вказано місце розташування дослідного господарства інституту зоотехніки «Оджехова» в Республіці Польща.
 6. Автором не вказано які види кардіоміопатій було досліджено відповідно до структурних змін.
 7. На рисунках 3.2 та 3.3 вибрані кольори є малоінформативними.
 8. На рисунку 3.4 не позначені зубці на електрокардіограмі.
 9. В таблиці 3.10 не вказані кардіоспецифічні ізоферменти в сироватці крові коней. Не зрозуміло чому активність КК-МВ вище ніж активність загальної креатинкінази.
10. За рахунок чого вміст альбумінів у сироватці крові спортивних коней (таблиця 3.12) становить більше 50 % від загальної кількості протеїну в сироватці крові тварин. Чим викликане дане явище?
11. В розділі 4.1.4 відсутнє співвідношення між КК чи ЛДГ та їх кардіальних ізоферментів. Чому не використовувався даний показник?
12. На с. 193 в другому абзаці вказано про паличкоядерну та сегментоядерну нейтрофілію. Який вид зміщення нейтрофільного ядра тут описано?
13. На с. 194 розділ 5.4 повинен мати наступну назву: «Біохімічний профіль крові коней хворих на бронхіальну астму».
14. На с. 200 в таблиці 2.36 показано зростання кількості нейтрофілів, макрофагів та мастоцитів у БАС хворих на бронхіальну астму коней. З цим пов'язане дане явище?
15. На с. 270, 274 вказано про вірогідне зростання кількості еритроцитів, гемоглобіну та гематокритної величини, сечовини, активності AcAT, проте відсутнє посилання на показники в порівнянні з якими була визначена вірогідність. З чим пов'язані дані зміни?
16. На с. 287 не вказано виробників β_2 -адреноміметиків. Не зрозумілий механізм дії Катозалу при лікуванні бронхіальної астми.
17. В розділі «Аналіз і узагальнення результатів досліджень» відсутні рисунки та таблиці, які мали б полегшити розуміння цього розділу.

Зазначені зауваження не мають принципового характеру і не впливають на наукову і практичну цінність виконаної автором дисертаційної роботи.

Заключення

Таким чином, на дисертаційна робота Максимовича Ігоря Андрійовича «Кардіо-пульмональна патологія у коней: етіологія, патогенез, діагностика та лікування» є завершеною науковою працею і виконана автором на високому методичному рівні, на достатньому об'ємі матеріалу, має наукову новизну, теоретичну і практичну цінність, написана грамотно, доступною мовою.

Отримані результати є достовірними, на основі яких логічно сформульовані та обґрунтовані висновки та заключення.

Автореферат відповідає змісту дисертації.

Вважаю, що дисертаційна робота **Максимовича Ігоря Андрійовича** відповідає вимогам вимогам п. 10 “Порядку присудження наукових ступенів” щодо докторських дисертацій, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 зі змінами, а її автор заслуговує присудження наукового ступеня доктора ветеринарних наук за спеціальністю 16.00.01 «Діагностика і терапія тварин».

**Офіційний опонент,
науковий співробітник
ТОВ «Укрветпромпостач»
доктор ветеринарних наук,
доцент**

W.B.H.

П.В. Шарандак

Підпис Шарандака П.В. засвідчує
Директор ТОВ «Укрветпромпостач»
кандидат ветеринарних наук

Я.М. Шарай